

WSTĘP

Europa jest złożoną przestrzenią kulturową, która ulega nieustannym transformacjom, na które wpływają zarówno wyzwania wewnętrzne, jak i te płynące z jej otoczenia. By uchwycić specyfikę Europy jako wspólnej przestrzeni, konieczne jest spojrzenie multidyscyplinarne i wieloaspektowe. Niniejszy numer „Politei” jest wynikiem dyskusji badaczy toczonych podczas IV Kongresu Europeistyki, który odbył się we wrześniu 2023 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Przedmiotowy tom poświęcony jest społeczeństwu, kulturze i migracjom w Europie oraz podzielony jest na dwie części. W pierwszej Autorzy omawiają różnego rodzaju kwestie związane z migracjami w Europie, z problemami związanymi z tym zjawiskiem oraz potencjalnymi ich konsekwencjami dla Polski i Europy. Druga część przedstawia dylematy współczesnych społeczeństw europejskich, szeroko pojętej europejskiej kultury i kwestii praw obywatelskich.

Sekcję pierwszą otwiera artykuł **Anastazji Gajdy**, która analizuje wyzwania stojące przed instytucjami zwalczającymi przemyt migrantów w Unii Europejskiej, z kolei **Fuad Jomma** skupia się na kwestii migracji syryjskich Kurdów i związanymi z tym wyzwaniami. Dwa teksty poświęcone są kryzysowi migracyjnemu na granicy polsko-białoruskiej. **Dominika Liszkowska** analizuje sekurytyzację migracji w latach 2021-2022. Artykuł **Macieja Stępki** również podejmuje problematykę (de)sekurytyzacji migracji, ale w kontekście dyskursu w trakcie Konferencji w sprawie przyszłości Europy. **Dariusz Niedźwiedzki** omawia kryzys humanitarny na granicy polsko-białoruskiej jako policentryczny ład społeczny. Na koniec tej sekcji dwie autorki – **Anna Szachon-Pszenny** oraz **Agnieszka Zaręba** rozpatrują problem instrumentalizacji migrantów jako formy destabilizacji bezpieczeństwa spowodowanej wojną w Ukrainie.

Kwestie kulturowe otwiera artykuł **Jolanty Ambrosewicz-Jacobs**, który analizuje stanowiska pamięci zagłady Żydów w Polsce przy porównaniu podobnych miejsc w innych częściach Europy i panujących tam trendów w tym względzie. **Kinga Gajda** w swym artykule skupia się na roli europejskich uniwersytetów jako instytucji dziedzictwa kulturowego. Dwaj kolejni Autorzy – **Jakub Jakubowski** i **Jarosław Jańczak** pochyłają się w swym tekście nad zjawiskiem *citizen science*, czyli rolą obywateli w tworzeniu

i realizacji badań w naukach społecznych. **Jacek H. Kołodziej** na przykładzie opinii zagranicznych studentów porusza kwestie egzostereotypów Słowian. Z kolei **Bartosz Kwieciński** swój artykuł poświęca kwestiom tożsamościowym w kinie europejskim. Autorzy następnego artykułu – **Leszek Kwieciński** oraz **Maciej Kamiński** na przykładzie polskich miast nadmorskich dyskutują nad rolą miast w strategiach i procesach rozwojowych w Unii Europejskiej. Omawiana sekcja zawiera również trzy teksty poświęcone politykom unijnym w kontekście praw obywateli UE wynikających z tworzenia i stosowania wspólnych europejskich standardów w tym względzie. W kolejności więc **Mira Malczyńska-Biały** rozpatruje pozycję obywatela jako konsumenta, **Tomasz Marcinkowski** zajmuje się europejską polityką zdrowotną i dyskursem nad „Programem UE dla zdrowia” na forum Parlamentu Europejskiego, z kolei **Michał Szczegielniak** analizuje kwestie prawa obywatela do informacji jako narzędzia realizacji zasady jawności przez instytucje i organy Unii Europejskiej. **Maciej Milczanowski** w swym artykule dotyczącym koncepcji *Mission Command* oraz *Versatile Leadership* podejmuje rozważania nad tzw. zdecentralizowanym i wszechstronnym przywództwem w kontekście zaprogramowania umysłowego i jego różnych kulturowych wymiarów. Tekst **Edyty Pietrzak** poświęcony jest rozważaniom nad postantropocentrycznym demosem w powiązaniu z porządkiem obywatelskim.

Powstanie numeru specjalnego nie byłoby możliwe bez efektywnej pracy zarówno Autorów, jak i Recenzentów, którym serdecznie dziękujemy za współpracę.

*Miroslaw Natanek
Natasza Styczyńska*